

FERRER ORTS, A., FUSTER SERRA, F., GÓMEZ LOZANO, J. M (coords.), *La Cartoixa de Portaceli (1272-2022). Vuit segles de testimoni*, València, Publicacions de la Universitat de València, 2023, 574 pp., ISBN 978-84-1118-282-9

A començament de l'any es publicava un volum que commemora l'aniversari centenari de la fundació de Serra. Un projecte que s'ha gestat des del lideratge d'Albert Ferrer Orts i la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, i que primer es va plasmar en un congrés i ara, amb el fruit d'aquell aplec d'investigadors, amb el llibre que comentarem. *La cartoixa de Portaceli (1272-2022). Vuit segles de testimoni*, és, doncs, una posada al dia dels coneixements que teníem sobre aquest espai monàstic emblemàtic valencià que durant més de vuit-cents anys ha desenvolupat un paper ben silenciós –fent honor a al seua regla–, però important en molts aspectes.

El volum s'estructura en 20 capítols, l'autoria dels quals és deguda a investigadors reconeguts en molt diferents àmbits, des del món medieval al de la història de l'església o la història de l'art. Així, trobem els capítols de Rafael Narbona (UV), “Les cartoixes de Portaceli i Valldecris i els seus vincles amb la ciutat de València en el segle XV”; d'Antoni Furió (UV), “El valor d'una cartoixa. Les rendes i la contribució fiscal de Portaceli en les dècimes pontificies dels segles XIV i XV”; d'Estefania Ferrer del Rio, “Las bulas de Benedicto XIII relacionadas con las cartujas valencianas (1395-1418)”; de Francisco M. Gimeno (UV), “A propòsit del *De novicio induendo et introducendo in cellam* de dom Bonifaci Ferrer. Estudi i edició”; de Juan Mayo (investigador independent), “El familiar cartujo de Portaceli Francisco Jordán y su diploma de bienhechores. Notas para la historia”; de V. Gabriel Pascual (UV), “Margarida de Llúria: poder, patrocini i memòria en els inicis de Portaceli”; de Pilar Valor (CEU-Cardenal Herrera), “Entre cartujos y dominicos. Las biografías de Inés de Mocada”; d'Emilio Callado (CEU-Cardenal Herrera), “A propósito de Juan Bellot, prior de las cartujas de Portaceli, Valldecris y Escaladei”; d'Antoni José i Pitarch (UB),

“Precisiones sobre la fundació fallida de la cartoixa de Beselga”; de Concepció Bauçà de Mirabò (CSAG-UPC), “Viatges i intercanvis artístics a l’inici del renaixement. De València a Mallorca”; de Josep A. Ferre (UV), “Aportació documental a les cartoixes valencianes al segle XV”; de José Gómez (investigador independent), “Algunas novedades de los retablos de las cartujas de Portaceli y de Valldecríst”; de David Montolío (UV, Museu Catedralici de Segorb), “De reliquias e imágenes, pleitos y conflictos. El patrimonio de la cartuja de Valldecríst custodiado en la catedral de Segorbe durante la guerra del Francés”; de Joan Aliaga-Morell i Nuria Ramón-Marqués (UPV), “Els grans mestres de la pintura en la cartoixa de Portaceli cap a l’any 1400”; de Pablo Navarro i Pedro Verdejo (UPV), “Geometría y composición en el claustrillo de la cartuja de Portaceli de Valencia”; de Mercedes Gómez-Ferrer Lozano (UV), “Una arquitectura en transición al siglo XVI. Bóvedas y entorchados valencianos en la cartuja de Portaceli”; de José A. Planillo Portolés (investigador independent), “La Senda de los Cartujos, primero de Los Caminos de Valldecríst, recuperados por la Asociación Cultural Cartuja de Valldecríst”; Juan B. Tormos (IES Tierno Galván, Montcada), “La nova imatge de la Mare de Déu de Portaceli, talla policromada postconciliar”; d’Adrià Besó (UV), “La cartuja de Portaceli (1835-1943). Recepció, valors, significados y usos”; i de Javier Marqués (UJI) i David Gimilio (Museu de Belles Arts de València), “La digitalización de la oferta cultural en las cartujas valencianas”.

En conjunt, una aproximació polièdrica a una institució religiosa de gran tradició i que tracta sobre nombrosos aspectes que van des l’economia i la jurisdicció de Portaceli i Valldecríst; passant per les butlles de Benet XIII custodiades als arxius pontificis; un tractat degut a Bonifaci Ferrer que es conserva a l’Arxiu Catedralici de València, i també el diploma de benefactors de Francesc Jordan. Al seu costat, treballs sobre les biografies de Margarida de Llúria, Inés de Montcada i dom Joan Bellot. Sense oblidar la fracassada fundació de Beselga, a Estivella; les relacions culturals i artístiques entre les cartoixes valencianes i Valldemossa a Mallorca; i d’altres qüestions artístiques, principalment sobre pintura, escultura i arquitectura en un període tan extens com dels segles XIV al XX. Encara, i projectant aquests estudis sobre les dar-

res etapes de Portaceli i també sobre el futur, hi apareixen estudis sobre les rutes de comunicació entre les cases valencianes de l'orde; les vicissituds de Portaceli després de la desamortització i aspectes virtuals, com la digitalització aplicada al coneixement de les cartoixes valencianes i les seues potencialitats turístiques, en un món com l'actual.

El volum, que compta amb 574 pàgines i presenta il·lustracions, ha estat editat per les Publicacions de la Universitat de València, i ha estat a cura del ja esmentat A. Ferrer Orts, Francisco Fuster Serra i Josep-Marí Gómez Lozano, que han actuat de coordinadors d'una obra vasta, rica i que està cridada a ser un referent en els estudis que es facen a partir d'ara sobre Portaceli, però també sobre la resta de cartoixes valencianes i de l'antiga Corona d'Aragó. Un treball que ha comptat amb la col·laboració de la Diputació de València, de la Fundació de Serra, de la Facultat de Geografia i Història i del Departament d'Història de l'Art (UV), de l'Agència de Protecció del Territori (Generalitat Valenciana), de l'Ajuntament de Serra i de l'Asociación Cultural Cartuja de Valldecris, que així mostren el seu interès en la recuperació i el record de la nostra història com a poble.

JUANVI FUERTES ZAPATA
Universitat de València
juanvifz@hotmail.com